

Detta är en bok från 1839. Den har en dekorativ titelblad med en stor bokstävs "L" och "S".

N:o 50.

Fördagen den 22 Junii.

1839.

Verser vid Magister-Promotionen af Nybom.

Recitativ.

Som Trubaduren uti Nord vill ila
Ifrån sin barndoms oforgänta dal,
Från väna blomsterminnen utan tal,
Att i de dunkla lagrar fjerran hvila,
Med hoppet, kärleken och Gud,
Med harpan, full af segerljud,
Ett längt, ett ljusfar väl han tager,
Och öfver haf och alper drager.
Ej någon möda synes tung;
Ty han är glad och stark och ung;
Och inga farors mängd han väger;
Sitt mål han vet — och frid han eger.
Han ilar fort — och sist på Tassos graf
En solljus morgon lägger ned sin staf,
Och i den glödande orangens vär
En segerhymn till harpan slår;
Ty nu han segrat — lärt och brunnit
I konstens heliga Jerusalem,
Och i olympisk täflan vunnit
En lagerskatt — den bär han hem,
Att dermed rik och tacksam snycka
Sin barndoms minnen och sin ungdoms lycka.
Så, ädle kämpar, dock sökt och brunnit
För denna höga vishet, som han satt
Sin thron af ljus i ändlös natt,
Och så en förgård till det tempel funnit,
Der ungdomskällan sorlar lugn och klar,
Och genom dömen dolda röster brusa
I brutna toner sina gudasvar,
Der under hvälven lagrar vänligt susa
Mot den som trogen och som värdig var.

Hur många fältrop gå utöfver jorden!
En enda valplats är snart verlden vorden,
Och släglet rusar som ett upprört haf,
Att finna land, därförst en — graf.
Finns ej i detta meningarnes brus
En enda värdkas, som kan gifva ljus?
Den finns, — I unge stridsmän gän,
I nordanfrän, F sunnanfrän!
Prediken vishet, tänden ljus;
Men ej det ljus, som blott förvirrar,
Och ej den vishet, likt ett drusvorus,
Som uti moln af otro sig förvirrar.

Hymn

(af de Promoverade).

Ett lagerkransadt själsförbund
Vi, Jesu, till Ditt altar stiga,
Att segerfesterus skönsta stund
Med helig sång och bön inviga!
Gjut öfver oss Din andas nåd,
Dd nu vi gå mot skilda öden!
Gif mannamod, gif råd, gif däd
O Gud! i lifvet och i döden!
På hoppets sköna alp vi stå
Och vidt kring verldens rymler spana,
Befall blott, Herre, och vi gå
Uppå de stränga pligters bana,
Att öfverallt uti vår Nord
Kring ljusets oriflamma vaka,
Och, för Din himmel, på Din jord
Gladt strida, lida och försaka!
Och sist, när däldrens qvällmoln slår
Sin dunkta skymning kring oss alla,
Och vän på vän ur tiden går,
Att på Ditt bud ett offer falla;
Låt, Herre! Du, som lifvet gaf,
I stilla frid vår aften komma,
Och våra värf uppå vår graf!

Betraktelse öfver Umgångeslifvet.

(Matto kan växjas efter behag ut
"Paradise regained." Milton.)

Ett umgångeslif finnes hos alla nationer, emellan mensliga warelsor, födde under æquatorns brännande sol eller polkretens isande himmelsstreck; i alla tempererade climaters ländar, och vid all möjlig olikhet af mensliga förhållanden. Vi fäste os nu vid det som råder här i Sverige, och bland s. k. ståndspersoner. Det är sant, att man finner en stor olikhet åtven inom denna gräns, emellan umgångessättet i de särskilda delarne af riket; emellan städerna och landsbygden, emellan hufvudstaden och de öfriga Handels- Lärdoms- och Små-Städerna. Numera utplånas likväl dessa skiljaktigheter mer och mer och vi torde ej böra vara dermed misnöjde, så wida vi sätte värde på att öfwerallt finna os hemmatsadde. Här börjar wiherligen allt mer förswinna ytterligheten af den bördsfåfånga, de rikedomens anspråk, den andryghet och ranghögfärd, som förr bland os herrskat. Detta är en förändring, lika hedrande för dem som af börd, förmögenhet och rang äro i besittning, som för den upplysning i allmänna tankesättet, hvorom den här wittne. Bildning fordras nemlig nu för siden såsom vilkor för anseende och aktning. Möjiligen finnes änyu en och annan, som, härvid mistroget sakande sitt hufvud, skulle wilja fråga: "Hwad är bildning?" — likasom Pilatus fördom frågade: "Hwad är sanning?" — hvarpå han wäl ej fick något swar, men gick icke desto mindre genast derefter ut till folket, öfvertrygad i sit hjerta om sanningen, och, churu för charaktersväg att befrämja des seger, likväl dertill af hjertat willig. Så shall och en sann bildning bland os alla inteksta sin rätt att esterstråfwas, att värderas; hvarvid definitionen deraf blifver öfverflödig, åminstone för os i närvarande fall, enär vi obetingadt antagit helswa begreppet, (sädant det i högre eller lägre grad af fullkomlighet kan finnas realisiradt), såsom en grundval för våra fällskapslif, en conditio sine qua non, c'est à-dire, ett vilkor hwarförutan det ej äger stort värde. Men vi tveka ej att förklara, det vi anse ett bildadt fällskapslif utgöra en af civilisationens stora välgerunner, ja att den derutinnan på vist sätt kan sägas hafta återfört mennisckorna (om ock blott för korta stunder i sender); — wackert så! — till det paradiiska tillstånd, som åtnjöts i slägtets första, glada hem i Eden: åminstone får man tillstå, att det finnes flera jemförelsepunkter dem emellan. Ty ser man icke uti en bildadt fällskapskrets råda samma sorgeria lefnadsvanor, som hos våra första föräldrar? — man samtalar om hvarje handa, man dansar och sjunger, utan minsta bekymmer för sitt lifs; uppehälle, ty man vet, att när tiden är inne, får man fullt opp af allt hwad man i sådant afseende behöver; åtven äppelen, som Adam och Eva ej fingo åta, bestås os i öfverflöd; och om, som ej är otroligt, i Eden wankades några läckra saker, dem vi ej käuna, så äga wi deremot det ädla Winet, som fört den hedersemannen Noah förtid preha, och hvilket således var obekant för vårt goda Mesopotamiska herrskap. Ej mera än de åta wi vårt bröd i vårt anletes swett (på middagar och souper), ej en gång om wi förut dansat; ty tack ware våra tiders goda uppföning, går man blott i dansen, och kan således ej deraf blixta warm, om man ej tilläntentyrts upphettas af sina känslor; men dertill är man i all-

mänhet mycket för liknöjd. Fortsätm var jemförelse: Ser man rätt på saken, woro Edens båge mennischor också af en liknöjd sinnessättning för hwad som tillhörde och närmast omgaf dem, eljest hade de icke traktat efter den förbudna frukten. Men widare i texten. Ser man icke i fällskapslifvet, liksom fördom i Paradiset, Lejonet gå frebligt till sammans med Lammet, Tigern placera sig i all vänskap utmed den feta Oren, den milde duwan kutterande med Höken, en eldig Häst som ger wika för den fromma Åsnan, och Kattan som med sina murrhår vänskapligt berör Hundens läppar? — Medgivwom att i våra fällskapskretsar finnes mången fru, wåt cofferad och med hand couleur de rose, som artigt smäler mot sine cavalieri serventi, är förbindlig mot alla, samt endast använder sin hand dertill att i dansen dermed lyckliggöra de unga herrarne, eller att ömhetsfullt trycka vånninnornas fingerspetsar; fastän hon hemma wilja sin man sura miner, nyper kammarjungfru i näsan, snäser jockejen och örfilar ökspigan fyra gånger om dagen. Man ser, i fällskaper, den rofylsne och wildsinte, i första samsja, på kortspei förlora sina penningar med bästa mine till sin motspelare, en fet Patron, som han wäl annars kunde haft lust att skrypa eller drägka, för att komma åt hans casas; men en sådan tanka, kanhända snart utförd i Abruzzernas strogiga bergsklyftor eller vid stranden af någon enslig sjö, blirwer i en bildadt fällskapskrets ej påtanckt, än mindre werkstäld. Man ser widare mången söt, östuldsfull flicka i förtroligt samtal med en wålklädd bos, hvars förhårdade och lastbara hjerta utan förebräelse skulle kunna göra henne till ett för hela sit lif olyckligt offer; N.b. på någon annan ort, ty här kan man vara lugn, i det bildande fällskapslifvet är hon säker, som i Dygdens och Fridens eget Tempel —, som i vårt slägtes första öskuldshem. I samma fällskap —, eller i något annat, torde vara tillfälle att se, huru en lislig ungdom som eljest lik en munter fale wore färdig att springa omkull allt hwad som möter på des väg, wördnadssfull lemnar första steget åt den älderstegne, åswen om ej allenast des härs färg, utan ock des hufwuds flyktighet någongång skulle äga en gemensam likhet med det gråhårigaste och trögaste af alla lastdragande djurs. Slutligen ser man ock en tydlig bild af Hand och Katt uti tvenne af undsjuka grannqvinors personer, hvilka ej i hvardagslag kunna tåla hvarann för sin oöd; men som i ett hyggligt fällskap lägger hand på sina arga sinnen och med en vänskaplig ros närrna, den ena sin släggbeskrödda haka, den andra sin spetsiga nos, till hvarandras resp. physionomier. Sedan dro de, d. w. s. så länge samquämet räcker, de bästa wanner i verlden. Hvilka lyckliga werkningar af umgångeslifwets fordran af allmän endrägt, humaniter och amabilitet! — Just som i Paradis.

Nu finnes det Gudnå! eller Gudstelos! en omständighet, hvari det nuvarande fällskapslifvet skiljer sig från det i den ovan nämnda lustgården brunligaz; jag menar det pikanta squaler och quicka förtal, som spelar en så stor roll hos os, då deremot Adam och Eva, som blott utgjorde två personer, ej gerna kunna formodas hafta förtalat hvarann inför sig helswe. Kanhända torde man kunna uppleta flere skiljaktigheter; t. ex. i klädedrägten; men som det är en werlig förbättring af smaken, att man ej får se alla de magra knotor eller alla de pubiga former, dem nu en smakfull klädsel förddlier, detta en Toilettekonst omfiskar, hvilken nog ändå wet att i sin dä-

sta dager framsätta allt hwad som kan vara wackert och före delaktigt; — så anse wi os åsven i detta hänseende ej mindre väl lottade än gamle Adam och des gummiasöder omkring. Dock, detta är småsaker. Men det gifves en åtkällnad, som är svårare att bortresonera, och den är: Paradisets innewånare woro (före ormens visst) i sanning goda och lyckligga, och wi äro — ingendera delen. Hvilken upptäckt! och likväl inbilla wi os rätt ofta att wi äro begge delorne.

Men hwad är då att göra? — Det är ej svårt att finna. Nå hvar och en bemöde sig att sielf vara god, och att göra andra så lyckliga han kan; må enhvar derjemte söka winna en sann bildning, ej för att behålla des frukter för sig allena, ej heller för att med des frukter skryta inför andra, utan för att både för sig och andra vara nyttig och augenäm, då, om man också ej derigenom kan få igen hela Paradiset, kan man dock vara säker om den del, deraf, som wi kunde äga, och deribland, hwad som för os alla bör äga värde: ett tresligt ungångeslis.

E — m.

Litteratur.

Fiskarflickan vid Tynnelö. Dikt af B. E. Malmström. St. 1839. 16 fl. B.

Ariadnes Skald är åsven författare till denna wackra poesista berättelse, som wittnar ika mycket om poetisk förmåga, som smak och stor tecknisk färdighet. Innehållet är följande. En riddar Henning samtalas med Margaretha Lejonhuswud på Tynnelö, ett slott i Södermanland vid Mälaren, om fröken Ebba, som slägtsförhållanden bestämt till hans brud. Han hade icke sett henne och önskade ej denna förbindelse. Han går uti lunden i quävens lugn, möter der en sjungande fiskarflicka, och blir förälskad. En afton kommer Kungen med Henningens bestjade brud Henning lider af qwal, tills sjöjan faller af. Fiskarflickan var fröken Ebba. — Rånringen är enkel; någon tidsmötning får icke rum i denna situationsmåning. Partier, mest naturbeskrifningar och länsförräck utgöra det schönaste i dikten.

Don Juan af Lord Byron. Första Sången. Med upplysande och utvalde Noter. Översatt ifrån engelska Originaleret. St. 1838. 32 fl.

Af alla poetiska översättningsförför torde det vara ett af de svåraste att översätta Byrons Don Juan. Ett komiskt epos inläter sig i de husliga lishets finaste detaljer och anslutar språkets ovanligaste ordstäf. Det harver sig icke så lätt att försvenska dessa, särdeles när de tillhöra den conicfa engelska. På denna grund måste wi försläta Öwers, om hon här och der ej är nog ledig, samt berömma honom för många lyckligt återgivna stanzor, för en stor syndighet i ordval. Öwers, sättes vara samma man, som nu översatt på Engelska Frithiof, en översättning som, gjord under Tegnér s ögon, är utentast med en biografi överskalden af Franzén, en karaktéristik af Sagas af Tegnér, och en översättning af den isländska sagan af Arwidson, samt plancher. — Matte allmänhetens uppmuntra Öwers att försätta sin översättning af

denna och andra arbeten af Byron, särdeles skaldens yppersta arbete Childe Harold, som Skjöldebrand så misshandlat.

Korrta Underrättelser om Blomsterväxter, hvilka af från i Sverige kunna odlas och hvaraf de flesta trivas på kall jord. Samlade och utgivne af S. Perman. — Örebro, 1838. 96 sid. 12:o.

Då wi på vårt modersmål ega twåntie rätt goda hjelpredörs blomsterodlingen, Lundströms och Wennströms, skulle detta arbete synas vara undre af behofvet påkallat, men då, efter författarens yttrande i företaket, "Deras innehåll till en stor del är upptagit af Orangeriewäxter, hvilka rätteligen endast af flickiga Trädgårdsmästare eller Orangöer kunna sätas och dels har (hafva) våra blomsterparterer sedan den tiden gjort stora erbringar i Floras rike, hvilka erfordra sin särskilda kännedom, om de sätla väl lyckas," så nedstref förf. detta arbete, som uppträger temligen många förr i våra blomsterböcker ej upptagna växter. — Ut i Inledningen ger förf. några korcta reglor för odlingen af blomsterväxter i allmänhet, korr och redigt, och vid de i alphabetisk ordning anförda växterna anmärker han afviklade behandling, samt habituella charakterer för växternes igenkänande. Hvar före ei dessa öfverallt blifvit tillagde, kunnar wi icke inse. — Arbetet recommenderar sig för enkelhet och redlighet, samt är för billigt pris för närvärande den bästa handledning för blomsterälskare, som ej gjort blomsterodlingen till hufvudsak. — Omförligt wäre att förf. snart åsven utgåfwe ett dylikt arbete öfwer de Blomsterväxter, som ej kunna odlas genom kön, utan endast genom Lökar och astluggare, för att gifwa dilettanten en anvisning för deras entidering.

Papper och tryck åro, såsom oftae från dema officier af dålig bestaffenhet. — o — e

Utländsk Litteratur.

Poëmes Islandais (Voluspa, Västkrusinsmal, Laikasenua) tirés de l'Edda de Sæmund, publiés avec une traduction, des notes et un Glossaire, par F. G. Bergman, Paris 1838. (XVI et 474 sidor) 8:o.

Huru Frankrike under de två sista decennierna på ett hedrande sätt deltagit i folkens allmänna täflan om wetenställigt allvor i alla riktningar af menförligt wetande, är nu ej mera obekant inom vårt fädernes land. Det folk, som obetänksamma och ylga domare wanligens ansetts för Europas lättfinnigaste nation, på hwars hemboddanden inom wetandets verld man kunde se ned med ett medlidssamt förakt, har dock visat sig fullt wypet sina grannar på andra sidan Rhenströmmen åsven i sådane forskningar, hvaruti deha hittills njutit ett resultatande anseende. Många bekanta orsaker haswa sammanverkat här till. De upphoffingar staten efter Juli-revolutionen gjort för konster och wetenskaper, om och till en stor del fram-

Kallade af en av dynasties behof att sprida glans omkring sig, hafwa och sedan mycket bidragit till de lärdes tefnad och frihet, åtmen i döla åt mening återvunnen, har visat sig vård de ofter man gifvit densamma. Språkens studium, som längre inom Frankrike utgjort en huswudgren af den vetenskapliga forskningen, har åtmen der börjat tendera till en mera äkta philologis riktning, frå från de grumliga och förvirrade begrepp, som mången gång till den goda sakens skada visat sig hos Tyska språkmännen. Eugéne Burnoufs comparativa försök i detta hånseende hafwa framkallat många viktiga bidrag till grundläggandet af denna språkens physiologi, hvartill filologen nu mera måste sträva och som ger åt hans bemödanden ett stort och allmänt intresse. Närvarande skrift af Hr Bergmann, sedan förelivet är "Professeur de la Litterature étrangère" vid Universitetet i Strasburg, anser Ref. med skäl kunna ställas under denna Categori. Lärjunge af Ewald, Bröderna Grimm och Bopp, sedermera af Burnouf och Etienne Quatremère, gör Hr. B. redan härigenom anspråk på de lärda uppmärksamhet; och för Norden kan bokens titel vara en tillräcklig anledning att göra dës närmare bekantskap. På samma tid som prunkande instruktioner och, sedanare, utländska berättelser lästes i Frankiska Journaler från "l'expedition du Nord," framträddes detta arbete helt blivsamt från en windskammare i Hôtel de Corneille, nu Corneille. Hr. B. var mål den enda språkman att sända hit, genom sina studier fullt nuxen ett sådant förtroende. Men åtmen der i landet fördras ofta mera än kunskaper och dugligheter, och således full detta ingen in. För den som vet hvad svårigheter man måste bekämpa för att i Paris kunna egnar sig åt Nordens litteratur, måste denna boken åtmen bli en märklig företeelse.* Den blir det också af det skäl att den kan sägas utgöra ett steg framåt till detta folkens närmande intill hvarandra, hvilket genom dylike bemödanden torde säkrare på det hela winnas, än genom ånga och railvägar.

Före Hr. B. hafwa redan berömda man sökt att tillämpa på Nordens språk de åsifter, som sedan längre tid gjort sig gällande inom språkvetenskapen. Om Indiska språkens studerande också ej skulle hafwa gjort något annat gagn, än väcka denna lefsvande och organiserande ande inom ett område, som fördom syntes så torrt och tomt; så anse wi dock detta som ett giltigt auspråk på vår erkänsla. Det är nemligen härifrån den comparativa uppställingen af världens tungomål utgått. Huru dermed bedrifits åtmen af i döfrigt lärde man ganska mycket charlataneri, alldenstund de sammansörts språk, dem de alls icke sunderat, eiterat ord från andra, som hemtad ur ordböcker på mål; så stå alltid namnen Bopp, Burnouf, Grimm, Lassen, Rask m. fl. i evårdelig åminnelse i philologiens häder. En stor förtjenslåger Hr. B:s arbete består genom att han i sina jemtigheter upptagit blott de språkstämmar dem han hself grundligen sunderat, och Burnoufs genomspeende af boken gör den serdeles intressant.

Uti en inledning (pag. 1—185) behandlar förf. i fem afdelningar de frågor, som röra Islandss litteraturen i allmän-

* En litterator af Refs bekanta i Paris måste wanta mer än 18 månader, innan han kunde få ett Ex. af Schlyters edition paf Uplands lagen ifran Sverige.

het, dës ursprung, Mythologie, Grammatik och Prosodie. Han fränkänner Sæmund förtjensten att hafwa samlat Eddan, och nedstår tiden derför till slutet af 13:de eller början af 14:de Seklet. Fjerde afdelningen, som widlystigt behandlar lärar om språkets Elementer, under beständig hänvisning till befligade språkstämmar, är arbetets egentliga kärna, och bär serdeles sista språkkännares uppmärksamhet. Hr. B., som saknat tillfälle att utgifwa hela den poetiska Eddan, hvilken han bearbetat efter samma plan som de här meddelade sängerna, har valt dessa tre, såsom olika prof både af form och tid och värde: Völuspà, det äldsta, ett helt och hället episkt sycke; Västrudnisnsl framställande öfwergången från episka poesien till dramat, hvilket mera utvecklat framstår i den yngre sängen Lokasenna (vanl. Lokalepsa). I skaldewärde sätts de ock i samma ordning. Framför hvarje sång går en inledning, som analyserar dës innehåll, hvarpå Islandss texten, med motskända fransyss öfversättning följes; anmärkningar, såwel critiska och grammatiska, som förklarande sjelfwa åmnena i sången bisogas sluteligen. Ref. kan ej underlåta att sätta läsaren i sängens uppmärksamhet på, att en stor del af dessa förklaringar är bestända för Fransyss läsare, för hvilka Norden merändels är i flera hånseende en terra incognita. Att fört. här och der ej tveks hafwa sig bekant sedanare tiders forskningar, må gerna ursäktas på hans standpunkt, och räkning honom hållas för hvad han i alla fall uträttat, till spridande af Islandss litteraturens kändedom inom Frankrike.

(Forts.)

Litterär Nyhet.

Svenska Akademien lärer nu hafwa invalt till medlemmar Återbom och Graffström. Huruvida den sedanare bort föredrogas framför andra, är ej svårt att avgöra för hvar och en, som känner Graffströms poetiska manér. Valet skedde mest af annan lätt insedd anledning, nämligen att hedra en gammal skald, som vunnit hela nationens kärlek. Återboms invälvande var ett forsinndt steg af Akademien, ty den har derigenom förklarat de gamla sriderna slutade och i Återbom erkänt representanten af en ny rigtning af Sveriges vitterhet, ett namn som aldrig kan utplånas ur vår Vitterhets häfder. A. har ej bort vägra att mottaga platsen, ty Akademien är nu en aulan, har modifierat sig efter nyare åsifter och är icke mera den mot hvilken Gosforisterna polemisirat. Tvonne tidåldrar i vår Konst försons således i detta val. Wäl är åtmen att endast litteraturens, ej statens, påter, nu mer utgöra de 18.—Inrätningen är dock i flesta fall onödig.

På EOS prenumereras för halft år med 3 R:de Banco på Lundeqvists Boklåda i Upsala, Bonniers i Stockholm och Gleerups i Lund, samt på alla postkontor med tillägg af postarfvodet. Få exx. sedan årets början finnas mot 5 R:dr Banco.

Bidrag till EOS adresseras under sommarmånderna endast på Gefle.

Gefle, hos A. P. Landin.